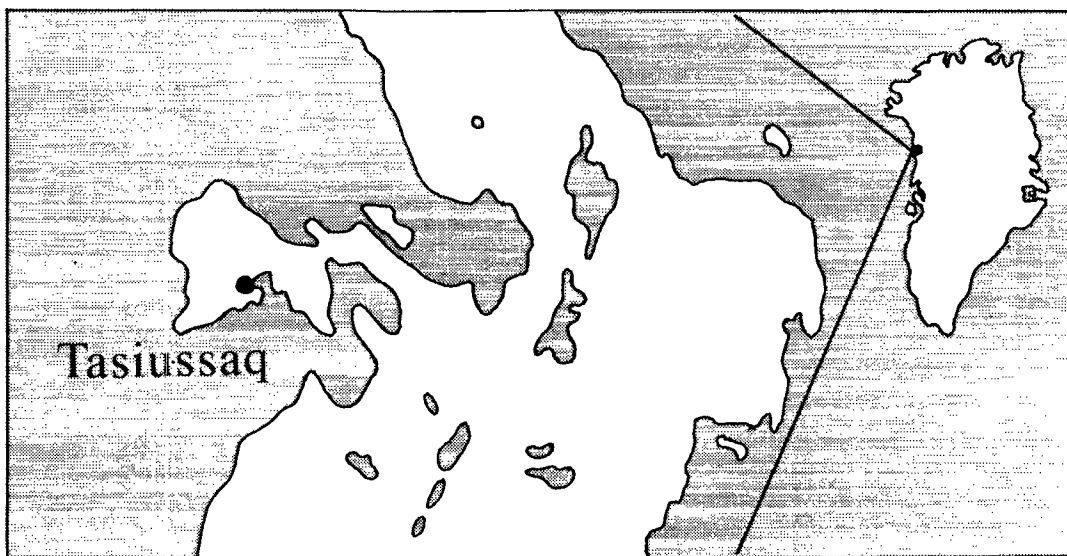

Tasiussaq affæren 1811

af Finn Gad

Tasiussaq (73°22') på vestsiden af en stor ø, 70 km nord for Upernavik.

Den 13. og 14. juni 1811 begik en engelsk hvalfangerkaptajn et røverisk overfald på et af Den kgl. grønlandske Handels „etablissementer“, som de forskellige anlæg dengang ofte blev kaldt, i Vestgrønland. Historien om dette overfald er fortalt flere gange.¹ Men dels er den gengivet alt for kortfattet, dels ganske misforstået, i alle tilfælde ude af den rigtige sammenhæng.

Affæren, som var absolut enestående,

kan ikke tages til indtægt for den i øvrigt forkerte vurdering, som dr. Bobé gør sig skyldig i i sin meget kortfattede skildring af forholdene i og omkring Grønland under krigen 1807–14 og den engelske politik i forbindelse med Grønland, Island og Færøerne. I den forbindelse er også C.W. Schultz-Lorentzens beretning om den her omtalte affære for ensidigt vurderende. Forløbet og sammenhængen var langt mere nuanceret og kompliceret,

og naturligvis også vævet ind i engelsk indenrigs-, krigs- og udenrigspolitik, selv om affæren var en diminutiv partikel i en sandstorm. Specielt bør affæren ved Tasiussaq betragtes med øjet på den almindelige situation for hvalfangsten i Davis Strædet netop i foråret 1811, og i et noget videre syn på forholdet mellem de skotsk-engelske hvalfangere og de vestgrønlandske „etablissementer“ og deres beboere, både grønlandere og europæere.

Allerede længe havde direktionen for KGH haft et noget ambivalent forhold til den fremmede hvalfangst.² Lokalt var dette frembåret og understøttet af Handelsens ansatte, især naturligvis i de områder, hvor de fremmede hvalfangere kom ind på besøg, således mest ved Godhavn og Kronprinsens Ejland, hvorfra den væsentligste grønlandsk-danske hvalfangst foregik. Forholdet til de fremmede hvalfangere udviklede sig til formelige venskaber. For eksempel stod *Peter Hanning Motzfeldt*, inspektør i Godthavn, i brevveksling med hvalfangerkaptajnen *John Marshall* fra Hull, den betydeligste engelske hvalfangstleder og -reder i Davis Strædet på det tidspunkt.³

Længe havde *John Marshall* plejet sit venskab med *Peter Motzfeldt*. Hver gang han var i nærheden af Godhavn, besøgte han sin ven, og han holdt ham til stadighed underrettet om, hvad der skete i Europa ved at overlade ham fortløbende numre af det engelske dagblad *The Hull Advertiser*. Ind imellem overlod han ham visse materielle godbidder. *John Marshall* var derfor spændt på, hvordan *Motzfeldt* som dansk embedsmand ville reagere, når han fik medde-

lelsen om den krig, der så brat havde udviklet sig mellem England og Danmark.

I Grønland havde man levet i absolut uvidenhed om forholdene i Europa siden sommeren 1807. Sidst i april 1808 lagde *John Marshall* sig med sit skib ud for Godhavn og sendte d. 23. et brev i land til *Motzfeldt*, sammen med en stak af *The Hull Advertiser*. I brevet, der må have forekommet modtageren såre kryptisk, henviste *John Marshall* til aviserne, og tilføjede en efterskrift, der i første øjeblik må have sat *Motzfeldt* fuldkommen i vildrede.

Denne efterskrift lød: *I would not have you to put all your Valabols in any one good place for fear of any shady vilan Ever coming to make over free with any – but you may Depend on my Love and F-ship the same may be said of all my ships let not this letter go in any other hand but your own*

J. M.⁴

Den karakteristiske ortografi er bibeholdt i denne afskrift, hvis tekst vel kan oversættes således:

„Jeg vil ikke råde dig til at anbringe alt, hvad du har af værdier (*Valabols* = *valuables*), på ét gemmested, af frygt for at der skulle komme en eller anden fordægtig slyngel og tage sig nogen friheder over for noget (eller nogen) – men du kan stole på min hengivenhed og mit venskab. Det samme kan siges om alle mine skibe. Lad ikke dette brev komme i andres hænder end dine“.

Efterhånden forstod *Motzfeldt*, at hans engelske ven ville advare ham dels mod at handle i panik, dels mod visse hvalfangere, som var udstyret med engelske kaperbreve. Som han senere med-

delte sin kollega i syd, *Marcus Nissen Myhlenphort*, var der blandt de engelske hvalfangere et par stykker med kaperbrev. En af dem bar navnet *Thomas Forster*.

Forholdet til de skotsk-engelske hvalfangere og den engelske regerings politik over for Grønland skal ellers ikke beskrives her. Blot skal det nævnes, at der allerede i sommeren 1808 blev etableret hjælpeforanstaltninger af den engelske regering; men englænderne tog sig rimelig nok betalt ved at indlade så mange af de indhandlede grønlandske produkter, de kunne. Igennem de følgende år foregik den efterhånden sædvanlige trafik med køb af forskellige fornødenheder mod grønlandske produkter, især narhvaltand, „Eenhjørnings Horn“, som de blev kaldt. Denne trafik forstærkedes nok en smule under krigsforholdene og den akutte mangel, man måtte lide under. Den grønlandske befolkning fortsatte med at aflægge lejlighedsvis besøg om bord på de fremmede skibe, når de lå uden for bebyggelserne, og tiltuske sig adskilligt godt uden om myndighederne, således som det nu var blevet en sædvane gennem årene, og som ikke var til at hindre. Den trafik kunne i heldigste tilfælde bringe en smule krudt til de ellers ubrugelige skydevåben. Ellers betød de intet med hensyn til de hårdt tiltrængte forsyninger.

Ved sir *Joseph Banks* mellemkomst (fra 1809) præciserede den engelske regering sin politik over for de såkaldte Atlanterhavsoer, Grønland, Island og Færøerne, ved en *Order in Council* of 7. febr. 1810.⁵ Ved denne kabinetsordre undtog England disse tre øer, deres be-

folkninger og disses ejendele fra krigen, således at der kunne foregå en fri skibsfart fra og til disse øer og til bestemte havne i Skotland eller England, for Grønlands vedkommende Leith og London. Der måtte ikke fra nogen engelsk undersåt øves nogen som helst vold mod skibe, ladninger eller personer og disses ejendele om bord på sådanne „frie“ skibe. Det blev forbudt alle hans britiske majestæts krydsere og undersætter at forøve nogen som helst plyndring af eller vold mod personer, skibe eller gods, der tilhørte indbyggerne i de nævnte områder, og mod noget som helst af hvad de ejede på de nævnte øer og steder.⁶

Dette slog et pennestrøg over de kaperbreve, som var udstedt til de føromtalte to-tre hvalfangere, for så vidt det gjaldt alt og alle, der befandt sig i Grønland, og de skibe, der løb mellem Leith/London og Vestgrønland, og som efterhånden blev overført til inspektørerne, registreret som „deres ejendom“.

På baggrund heraf kom der en vis forsyningstjeneste i gang. Den var dog stærkt hæmmet af de vanskelige kommunikationsforhold; men det er en helt anden historie. *John Marshall* lagde personlig op i 1810, men virkede fortsat som reder for flere hvalfangerskibe i Davis Strædet. Det ødelagde ikke det gode forhold mellem ham og *Motzfeldt*. De stod fortsat i indbyrdes korrespondance. Hans skippere, blandt dem hans søn eller nære slægtning *Thomas Marshall*, optrådte fortsat venligsindet og hjælpsomt over for inspektøren for det nordre inspektorat.

Så meget desto mere kom begivenheden ved Tasiussaq som en ubehagelig

overraskelse, men heldigvis som sagt enestående. Vinteren 1810–11 havde været usædvanlig hård. Foråret blev ikke bedre. Farvandene havde tidligt lagt til i 1810, og isen blev liggende fast langt hen i maj/juni. Det var ubehageligt for alle parter, og de skotsk-engelske hvalfangere så sig af isen hindret i fangsten, da de ikke i tide som vanligt kunne komme ind i Disko Bugt. Enkelte skibe, der forsøgte sig, kom i besæt i isen. Det siges, at to skibe forliste, og at et tredje strandede, men kom flot og senere blev bjerget og istandsat. Men fangst blev der ikke noget af. Omkring 1. juni besluttede derfor de fremmede hvalfangere at gå norden for Disko for at forsøge, om hvalfangsten der kunne give mere udbytte. Men ved disse togter lykkedes det ikke at bøde på den svigtende fangst.

På nordfærden nåede de helt op på bredde med Tasiussaq i Upernavik nord-distrikt. Det var dengang KGH's nordligste anlæg, oprettet 1805 som et forsøg med garn- og hvalfangst. Udbyttet, som det hidtil havde givet, var kun ringe, og man havde i Grønland under krigen planer om at nedlægge både det og andre udsteder norden for Upernavik. Det var væsentligst, fordi de var så vanskelige at besejle og dermed forsyne. Det samme gjaldt for øvrigt selve kolonistedet, der i den sidste ende af denne ulykkelige periode i virkeligheden blev nedlagt og kun fungerede som et slags udsted under Godhavn.

Blandt de engelske hvalfangere, der var stævnet nordud, var den førnævnte *Thomas Forster*, der var kaptajn på „Trulove“ af Hull, en af dem, der var

udstyret med kaperbrev. Han og flere andre nåede op til Tasiussaq's bredde. En af disse „andre“ var den ligeledes før nævnte *Thomas Marshall*. Ingen af dem havde held med fangsten.

Denne modgang har givetvis ærgret dem alle og formentlig især *Thomas Forster*, der nu i samfulde fire år ikke havde haft brug for sit kaperbrev, men derimod set de eftertragtede grønlandske produkter hobe sig op ved „etablissermenterne“, gå delvis til spilde eller også blive fjernet af nogle, efter hans mening uvedkommende skibe – nu sidst det danske „frie“ skib „Freden“.

Midt i juni brød kaptajn *Forster* overtvært. Den 13. stævnedes han i to hvalfangerchalupper (slupper) med to grønlandere som lodser ind mod Tasiussaq. Klokken var fire tidligt om morgenen i midnatssolens lys, da *Forster* kom i land, tog alt nøje i øjesyn, for en time efter at forsøge på at forlade stedet, hvilket mislykkedes. En storm var nemlig blæst op, isen pakkede og afskar ham fra at komme i forbindelse med sit skib. Først kl. 23 kunne han komme fri af isen.

Dagen efter kl. 3 kom fem slupper, fyldt med matroser, der var bevæbnede med bøsser og huggerter. De tonede det engelske flag, og da de var kommet i land, beslaglagde de alt, hvad de fandt på stedet ved at male skibets navn „Trulove“ på alt, endog på døren til oplags-skuret. Når det betegnes som et skur, har det efter datidens byggeskik i Grønland været en af tørv og træ nødtørftigt sammenflicket „bygning“. Senere blev det engelske flag også sat på denne stolte bygning. Kl. 8 lykkedes det „Trulove“ at komme ind i havnen og fortøje. En

time efter begyndte besætningen at fjerne det beslaglagte gods. Kaptajnen tilbød formanden på stedet *Madz Thomsen Lund* noget proviant til erstatning. Det tjener denne formand til ære, at han ikke ville modtage noget. Ved samme lejlighed betonedes kaptajn *Forster* tydeligt, at han havde kaperbrev, og at han på grund af krigen mellem Danmark og England derfor havde ret til at beslaglægge og fjerne alt uden at give noget for det.

Under den senere vidneforklaring ved Upernavik⁷ fortalte *Madz Thomsen Lund*, at den engelske kaptajn havde været „overmaade beskienket“, forlangte at få nøglen til skuret udleveret, hvilket formanden nægtede at gøre. *Forster* ravede i sin fuldskab rundt for at finde nøglen og trængte blandt andet ind i formandens telt og rev derved indgangsforhængen i stykker „og bandede græsseligt“. Endelig tog han en stor sten og slog skursdøren ind, „hvorpå de engelske Matroser væltede ind, ligesom Hunde, og bortranede og borttog alt hvad der var i Skuuret af grønlandske Producter“. De trampede rundt og derved dels brækkede de, dels splittede de adskillige bundter af tøndestave. Bagefter ødelagde de en sluppe, der var frosset fast i isen og sneen.

Forster blev sådan ved i fire dage, men leverede dog 52 fade tilbage, tomme naturligvis, blandet engelske og danske og alle mere eller mindre ødelagte. Kunne *Madz Thomsen* da ikke have fået hjælp mod englænderne af de tilstedeværende grønlandere? Det er værd i den forbindelse at lægge mærke til, at han i sin indberetning udtrykkelig bemærkede,

at der var to grønlandere med som lodser for *Thomas Forster*, da han kom ind til Tasiussaq den 13., og at der dagen efter var mange engelske og grønlandere til stede ved *Forsters* opbrydning af skursdøren. Det er ikke for ingenting, at den ensomme formand nævner dette. Han ville understrege den talmæssige overmagt både han og to tilkomne, venligsindede engelske kaptajner stod overfor. Man kunne ikke vente hjælp fra de tilstedeværende grønlandere. I Upernaviks norddistrikt var befolkningen ikke Handelens embedsmænd særlig venligsindet, måske snarere tværtimod. Under en skærmydsel ved Upernavik året før havde en grønlander, som åbenbart stod i spidsen for en nordfra kommende gruppe, truet med at være „ligesaa hastig som Engelskmændene“, nemlig til at øve vold.⁸ Gennemgående karakteriseres de nordlige upernavikske grønlandere som lidet omgængelige. Koloniens købmand, assistenter og europæiske mandskab var faktisk bange for, hvad der kunne ske. Måske har de grønlandere, der var til stede den 14., med spændt forventning set på forløbet af dette „nederlag“ for den i deres øjne elendigt fungerende Handel, identificeret med *Madz Thomsen Lund*. Handelen fungerede virkelig dårligt ved Upernavik i de tider, hvor der var knaphed på alt, besejlingen var besværlig, og de knappe forsyninger, der nåede frem, hurtigt slap op. De to grønlandere, der lodsede *Thomas Forster* ind til Tasiussaq, var sikkert mere end villige „redskaber“.

Da *Forster* den 18. afsluttede sin plyndring meddelte han *Madz Thomsen Lund* som en afskedssalut, at han ville

hjem søge Upernavik og Umanaq på lignende vis, hvis han ikke fangede nogen hvaler. Om det var ishindringer eller heldigere fangst, der reddede de to kolonisteder fra den „selvbudne gæst“, må blive uopklaret. Ingen af de truede kolonier blev besøgt af nogen englænder det år.

Det ser derimod ud til, at *Forster* sammen med en anden engelsk hvalfanger, ligeledes med kaperbrev, var inde ved Godhavn, mens skibet „*Freden*“ lå i havnen. Inspektør *Motzfeldt* skrev 24. aug. 1812 til direktionen for KGH, at disse to skippere (med navns nævnelse) overvejede „at tage det, da her paa Havnen liggende Skib *Freden*; men efter at jeg, så godt jeg kunde, havde forestillet dem at de ikke havde Retten dertil, og at Skibet skulle endnu besejle og forsyne andre trængende Colonier her i Landet ——— afstode de fra deres onde Forsæt“.⁹ „*Freden*“ forlod først Godhavn medio juli 1811 og havde indtil 16. juni ligget ved Egedesminde, altså må det være efter affæren ved Tasiussaq, at *Forster* tænkte på kapring af „*Freden*“.

At disse to skippere ikke havde ret til at pristage eller beslaglægge noget som helst i Grønland, havde to andre hvalfangerkaptajner antydnet over for *Forster* under hans razzia ved Tasiussaq. I følge *Madz Lund Thomsens* tilføjelser under vidneforklaringen ved Upernavik 16. juli 1811 var to engelske kaptajner, hvoraf den ene var *Thomas Marshall*, kommet til „i samme Moment og saa vidt Madz forstod sagde: At Capt: *Forster* ikke havde Ret til denne Handling og det vilde bekomme *Forster* ilde“.⁷ På den ene side havde de altså advaret ham;

men på den anden side havde de ikke grebet ind over for ham vel af kollegiale grunde, og fordi de ikke ønskede et internt opgør på stedet, hvilket sidste kunne blive mere skæbnesvangert for alle end selve den uberettigede razzia, måske endda udvikle sig til et blodigt slagsmål. De kunne jo i øvrigt heller ikke optræde på den engelske regerings vegne over for en af deres egne landsmænd. Da de så, at deres henstillinger ikke frugtede, forlod de stedet. Men *Forster* var altså advaret, og derfor har *Motzfeldts* forestillinger, sikkert under påberåbelse af *The Order in Council 7.2. 1810*, virket kraftigere.

Da meddelelsen om Tasiussaq-affæren og den detaljerede indberetning nåede frem til inspektør *Motzfeldt* i Godhavn, var skibet „*Trulove*“ borte. På det helt rigtige grundlag indberettede han den 30. juli sagen til det skotske firma *Corbett Borthwich & Comp.* i Leith. Dette firma var KGH's engelske kontakt. I denne indberetning understregede *Motzfeldt*, på sine egne og *Myhlenphorts* vegne, at den forøvede „fjendtlige Handling (var) saa aldeles stridende imod Hans Brittaniske Majestæts allernådigste Declaration, Ordre og Befaling i Conseil den 7de Febr. 1810“, altså den ovenfor nævnte *Order in Council*, der utvetydigt forbød sådanne overgreb, som *Forster* havde forøvet ved Tasiussaq. *Motzfeldt* bad det skotske firma om at „andrage vort Klagemaal mod bemeldte Skibscaptain *Thomas Forster* — paa Vedkommende høje og allerhøjeste Stæder“. En formel ansøgning til „Hans Brittaniske Majestæt“ blev vedlagt, indeholdende en henvisning til samme Or-

der in Council. Da der senere fra London kom forsyningsskibe, udsendt af den engelske regering, gentog *Motzfeldt* ansøgningen i sin takkeskrivelse til *The Right Honourable Sir William Mellish*. Denne var formentlig én af The Lord Commissioners of His Majesty's Treasury, en af cheferne i det engelske finansministerium, altså en højtstående myndighedsperson, som inspektøren for det nordre inspektorat henvendte sig til. Så havde han gjort, hvad han kunne i den prekære sag.¹⁰

Den britiske kommissionær, som fulgte med forsyningsskibene, blev mundtlig underrettet om affæren. Hele forløbet indberettede *Motzfeldt* til direktionen for KGH i en skrivelse af 24. august 1812.¹¹ „Efter Fortælling af nogle Skibs Captainer fra Hull og Skrivelse fra Captn. John Marshall skal Captⁿ Forster være sadt under Tiltale og de vare ellers af den Formeening at den af ham tilføiede Skade vilde blive erstattet.“

Et advokatfirma i Hull fik imidlertid sagen overdraget. I slutningen af november 1811 var den så vidt fremskredet, at dette firma gav gode udsigter for erstatning for den lidte skade. *Forster* blev dømt og fik bestallingen som hvalfangerkaptajn og sit kaperbrev inddraget, men han slap så vidt vides for fængselsstraf. Dommen faldt formentlig ved en ret i London, hvor også erstatningsspørgsmålet blev afgjort.¹² Erstatningen blev ganske rigtigt udbetalt i juli 1812, men til det dansk-engelske firma *Wolff & Dorville* i London, som KGH tidligere havde haft forbindelse med; men det gik falit i 1812. Det var til stor fortrydelse og ulejlighed for KGH, der bebrejdede fir-

maet i Leith, at de ikke havde sørget for, at udbetalingen var gået til dem. Der er – og var især – langt fra London til Leith.

I 1811 havde assistent *R. J. Brandt* ved vidneforklaringen opgjort det randede gods til „160 Td. Sæl og Hvidfiske Spæk, 2 Stk. Eenhiørningshorn over 3 Alen, 1 Stk Ditto over 1 Alen, 30 ordinaire Sælkind, 1 Stk 3 Tøndes og 21 Stk 2 Tøndes Jernbaands Fade og 2 Stk. Jenbaands Een Tøndes.“ Dertil de ganske vist tilbageleverede 160 engelske og danske fade, mere eller mindre ødelagte, de splittede og itutrådte tøndestave og den ene ødelagte sluppe. Endvidere deskind, som *Madz Thomsen Lund* havde haft liggende som sine egne.⁷ Værdien af alt dette findes ikke opgjort.

Der blev i juli 1812 udbetalt firmaet *Wolff & Dorville* som erstatning herfor £269/14/5. Det var et nettobeløb, idet der forlods var foretaget afkortninger på £10/9/10 for auktionssalærer og £49/9/4 for „andre omkostninger“. *Wolff & Dorville* havde derefter yderligere afkortet summen uden angivelse af grunden med £ 38/7/5, der synes at være advokatsalærer. I alt gav det en erstatning på £ 231/7/0.¹³ Med en kurs på 24 rigsbankdaler pr. £ svarer det til ca. 5550 rbd. Denne sum kom til udbetaling i København i april 1815, svarende til ca. 3 % af KGH's balance på regnskabet pr. 31. december 1814, en ikke uvæsentlig post på KGH's ellers sørgelige regnskaber. Hvad *Madz Lund Thomsen* angår, må man gå ud fra, at han har fået erstatning for sine tab.

Forsøget med Tasiussaq blev efter „affæren“ indtil videre opgivet.

- 1 C. W. Schultz-Lorentzen: Grønland under Kri-gen 1807-14, ATLANTEN II, 1909, s. 364. – Louis Bobé: Den grønlandske Handels og Kolo-nisations Historie indtil 1870, MoG 55,2 1936, s. 87. – H. Ostermann: Nordmænd paa Grøn-land I-II, 1940, forskellige steder.
- 2 F. Gad: »La Grönlande, les Isles de Ferröe et l'Islande non comprises«, SCANDINAVIAN JOURNAL OF HISTORY IV, 3 1979, s. 187-203.
- 3 John Marshall nævnes ved siden af William Scoresby sen. Den sidstnævnte opererede mest langs de østgrønlandske isbræmmede kyster, mens den første koncentrerede sig om Da-vis Strædet. De to konkurrerede i flere år om at hjemføre de største fangstladninger. Will. Scoresby jun.: MY FATHER, London 1851, Caedmon Reprints, Whitby 1978, s. 122.
- 4 Nordre inspektorats arkiv (NIA): Indkomne Breve (grønlandsk Korrespondance) 1808, nr. 54, skrivelse fra John Marshall til Peter Han-ning Motzfeldt, dat. 23. april 1808.
- 5 Som i note 2, s. 194.
- 6 Public Record Office, London: War Office I, 743, I-E folio 68-69; kopi i Rigsarkivet, Køben-havn (RA): Danica film, arkiv nr. 600. Kopi i RA: Departementet for udenlandske Anliggen-der 1800-1848, almindelige Korrespondancesa-ger J 3, Island og Færøerne 1758-1846, læg Koncept ad nr. 708, Brev til Kongen af 3. Juli 1810.
- 7 NIA: Indk. Br. (grønl. Korresp.) 1811, nr. 123, Promemoria fra assistent R. J. Brandt til in-spektør P. H. Motzfeldt, dateret Godhavn 29. juli 1811. – Formand Madz Thomsen Lunds første indberetning var indsendt til inspektø-ren som bilag til en skrivelse fra købmand Fr. Rosbach, Upernavik, til inspektør P. H. Motz-feldt, dateret Godhavn 29. juli 1811, sst. nr. 124. Madz Thomsen Lunds indberetning til købmand Fr. Rosbach, Upernavik, dateret 26. juni 1811, altså umiddelbart efter affæren, brin-ges herefter i afskrift med den originale tekst i venstre spalte og en »normaliseret« gengivelse i højre.

Høidt ærede Hrr Købmand Rosbach!

Jeg vil saa nøie som er mig mulig med deele dem føgende sandfærdigheds underretning om hvad som er paasseeret her ved Forsøget i disse Dage Uformodindes jndkom hertil stedet d: 13. om morgenen Klokken 4re en Engelske Kapper Cap-tainen Foster Kaldet med to Slopper omentendt 4 ad 5 Mille fra søen af, havde to Grønlændere til Loots, han var her entimme og efter saae nøie alleting. Men da det begyndte at blæse S: W: saa Riste han strax. Men Jsen kom saagesvint paa ham saa han blev jndstugede med bege Sloppeerne en Mil herfrastedet af, og Maatte tillige med bege Grønlænde Lege til omaftenen Klokken 11 da det begynde at blæse Norenvind og Jssen forde-lede sig og han gik bordt. – Jeg kunde meget Vel see at han ikke havde nogen gode hensegter da han var i lande men hva skulde jeg vel gøre og da han ikke Looed sig bemærke med det allermin-ste untagen som sagt Nøie efter saae alleting. – – D:14de Morgenen kl. 3 kom 5 Slopper i Land

Jeg vil så nøje, det er mig muligt, meddele Dem følgende sandfærdige underretning om, hvad der er passeret her ved forsøget i disse dage. Uventet indkom her til stedet den 13. om morgenen kl. 4 en engelsk kaperkap-tajn kaldet Forster, med to slupper, omtrent 4 à 5 mil ude fra havet. Han havde to grønlandere til lods. Han var her én time og efterså nøje alle ting. Men da det begyndte at blæse sydvest tog han straks bort. Men isen kom saa gesvindt på ham, at han kom i besæt med begge slupperne en mil her fra stedet og måtte tillige med begge grønlanderne ligge til om aftenen kl. 11, da det begyndte at blæse nordenvind og isen for-deelte sig, og han tog bort. – Jeg kunne meget vel se, at han ikke havde nogen gode hensigter, da han var i land; men hvad skulle jeg vel gøre? Og da han ikke lod sig mærke med det allermind-ste, undtagen som sagt nøje efterså alting. – – Den 14. om morgenen kl. 3 kom 5 slupper i land

fra ham af alle velbevæbnet med Flinter og Saabeler, som om her havde været et hundrede Mand til forsvar. Strax da de traade i Land satte det Engelske flag på Clophen Skrev Skibets Navn Truløev paa alle fader og tønder som forefandes ved forsøget, paa Skuer Døren og de her værinde 2de Slopper, da di var seeirdig med aldette riste tre Slopper omboord, og to blev for at holde Vagt Velbevæbnet, om en timme kom en Anden Slopper fra Skibet og havde et andet flag med sig og som strax blev sadt paa Skuret. Klokken 8te kom skibet ind og fortøjedes ved et Isfild; og Kl: 9 begyndte han at borttage faderne, og da han havde bordt taget 8 stk 2 tøndes, kom Styrmanden i Land og helsede fra Captainen at han vilde give mig noget Proviant for Spækket han tog., Men ieg svarede ham at ieg kunde ikke imod tage nogen Proviant for Spækket, da det ikke hørde migtil og desuden Tinte ieg den Danske Handel som Spækket tilhørde aldt saa Vilde han nok indse at ieg kunde ikke. Han svarede mig saa vilde han Tage dem for ingenting, Men tilføiede at det var best at ieg gick omboor for at talle selv med Captainen; Hvorhen ieg forføiede mig Strax: – han i Gentog samme Aar som Styrmanden havde sagt i Land. Men tilføiede at ieg skulde betenge at der var ufred imellem Danmark og Engeland og at han var Kapere han kunde bordttage aldt hvad her var; jeg svarede ieg torde ikke imodtage noget, og der blev ikke talt meer om dette. Hvor paa han Tog 9 stk:: Jerenboonds 3-tøndes 65 stk: Ditto 2-tøndes fader 3 stk: 1-Tøndes alle fulde med Spæk han tog også 2de Enhjørnens Horen og et bondt /*) blev tillige med 30 Stk: af Handelsens tilhørende Sælskind og meget mig selv tilhørende skind og andre Matrilier som ikke Vides da han brak Døren itu for Skuret hvor disse Varere Var indloket og da her Var Mange Engelske og Grønlandere tillige. Han Vilde have bordttaget 2de Slopper; Men ieg udbaed mig at maatte beholde den enne tillige med 3 fader Spæk som ieg Vilde bruge til at brænde i Huus og teilde og som blev mig strax bevilliet, Og da han vilde udsette den anden

fra ham, alle velbevæbnede med bøsser og sabler, som om her havde været hundrede mand til forsvar. Straks da de trådte i land satte de det engelske flag på sluppen, skrev skibets navn »Trulove« på alle fade og tønder, som forefandtes ved forsøget, på skursdøren og de herværende tvende slupper. Da de var færdige med alt dette tog tre af slupperne ombord, og to blev for at holde vagt, velbevæbnede. En time efter kom en anden sluppe fra skibet. Den havde et andet flag med sig, og det blev straks sat på skuret, Klokken 8 kom skibet ind og fortøjedes ved et isfjeld. Og kl. 9 begyndte han at borttage fadene, og da han havde borttaget 8 stk. to-tønders, kom styrmanden i land og skulle hilse og sige fra kaptajnen, at han ville give mig noget proviant for det spæk, han tog. Men jeg svarede ham, at jeg ikke kunne tage imod nogen proviant for spækket, da det ikke tilhørte mig, og desuden var jeg i tjeneste ved den danske handel, som spækket tilhørte. Altså ville han nok indse, at jeg ikke kunne. Han svarede mig, at han ville tage dem for ingenting, men tilføjede, at det var bedst, at jeg gik ombord for at tale selv med kaptajnen, hvorhen jeg forføjede mig straks. Han gentog de samme ord som styrmanden havde sagt i land, men tilføjede, at jeg skulde tænke på, at der var ufred imellem Danmark og England, og at han var kaper, som kunne borttage alt, hvad her var. Jeg svarede, at jeg ikke turde modtage noget, og der blev ikke talt mere om dette, hvorpå han tog 9 stk. jernbånds tre-tønders, 65 stk. ditto to-tønders fade 3 stk. en-tøndes, alle fulde af spæk. Han tog også to enhjørningshorn og et bundt /*) blev tillige med 30 stk. af Handelen tilhørende sælskind og meget mig selv tilhørende skind, andre materialer, som ikke kendes (borttaget), da han brækkede døren til skuret itu, hvor disse varer var lukket inde, og da her var mange engelske og grønlandere tillige. Han ville have fjernet tvende slupper; men jeg bad om at måtte beholde den ene tillige med 3 fade spæk, som jeg ville bruge til at brænde i hus og telte, og som straks blev bevilget mig. Og da han ville udsætte den anden

Sloppe som stod paa Land og var nedfrosen i sne og is: Brak han den itu i Køllen og saaledes blev den frelst for ey at falde i fiendens hender. Han høver også itutraad og Brokket Mange fader, Piber og tøndes staver med Meere som var sammen boonden og indlagt i Skuret paa de fader han borttog, det er mig derfor umuelig at optage nogen Beholdning af disse sortter førend Bøkeren selv kommer og sosterer samme.. Da han var ferdig tilbage Leverte han 52 stk: Ierenboonds fader Men er mig ikke muelig at sige af hvadsordt da nogle er Engelske deriblandt Nogle deriblandt er der hugget hul paa seiderne, andre paa Boondend og saa fremdeles og en Ierenboonds Tønde. Han sagde, at dersom han ingen Fisk fangede Vilde han til Upernavik Nor han kom tilbage, han talde ogsaa meget om Omanak og sagde at der var meget Spæk og Sælskind, Men veste ikke paa hvadtid Jsen bortgick, jeg svarede ham at ieg var ganske ubekeindt Ved Omanak., endelig efter at han havde Leget her i 4te dage Riste han herfra den 18de og Nor-Efter., – Saaledes blev ieg denne selvbøydende gæst quidt for denne gaang

Jeg slutter med at til ønske dem alhel og Løkke og forbliver deres Underhavinde Tro Ven og Tjener! – – – Lev Vel

*forsøget Tessiusak d: 20de Junij 1811
Madz Thomsen Lund*

* delvis ulæseligt indskud med blyant skrevet over linjen. Det første af to ord er muligvis *handels*, det andet er ikke muligt at tyde.

8 NIA: Indkomne Breve (grønlandsk Korrespondance) 1810, nr. 8, skrivelse fra købmand F. Rosbach til inspektør P.H. Motzfeldt, dateret Upernavik 4. febr. 1810, s. 4.

9 NIA: Breve til Handelsdirektionen 1797–1818 (kopibog), folio 265, nr. 8.

10 NIA: Breve til Betienterne 1806–11 (kopibog), nr. 577, kopi af skrivelse, dateret 30. juli 1811 til firmaet Corbett Bortwich & Comp., Leith, med kopi af andragendet til den engelske konge. – Sst., nr. 1613, kopi af skrivelse, dateret 14. sept. 1811, til William Mellish, Esq., London.

11 som i note 9.

sluppe, som stod på land og var frosset fast i sne og is, brækkede han den itu i kølen, og således blev den reddet fra at falde i fjendens hænder. Han har også trådt og brækket mange fade itu, piber og tøndestave med mere, som var bundtet og indlagt i skuret på de fade han borttog. Det er mig derfor umuligt at optage nogen beholdning af disse sorter, førend bøderen selv kommer og sorterer samme. Da han var færdig tilbageleverede han 52 stk. jernbåndsfade. Men det er mig ikke muligt at sige af hvad sort, da nogle deriblandt er engelske. Nogle deriblandt er der hugget hul i siderne på, andre i bunden og så fremdeles. Samt 1 jernbåndstønde. Han sagde, at dersom han ingen fisk fangede, ville han til Upernavik, når han kom tilbage. Han talte også meget om Umanaq og sagde, at der var meget spæk og sælskind, men vidste ikke, på hvad tid isen gik bort. Jeg svarede ham, at jeg var ganske ukendt angående Umanaq. Endelig efter at han havde ligget her i 4 dage, sejlede han herfra den 18. og nordefter. – Således blev jeg denne selvbudne gæst kvit for denne gang.

Jeg slutter med at ønske Dem alt held og lykke og forbliver Deres undergivne, tro ven og tjener
Lev vell!

Forsøget Tasiussaq, d. 20. juni 1811
Madz Thomsen Lund.
(sign.)

12 RA: KGH, Kopibog over indenlandske Breve H 1813–17, s. 103, skrivelse fra direktionen for KGH til firmaet Corbett Bortwich & Comp., dateret 14. febr. 1814, hvori nævnes skrivelse til KGH fra det nævnte firma, henholdsvis af datoerne 14. og 16. juni s.å. – Det i engelske arkiver værende kildemateriale vedrørende denne sag er ikke blevet undersøgt, da det ikke forekom at være ulejligheden værd, når så meget – og det væsentligste – befandt sig i danske arkiver, enten i kopi eller referat.

13 RA: KGH, Kopibog over indenlandske Breve H 1813–17, s. 159 f., skrivelse fra direktionen for KGH til Økonomi og kommercekollegiet, dateret 14. febr. 1815. – Sst.: KGH, Referat- og Resolutionsprotokol GG 1815 folio 3. – Den 8. april 1815 meddeler Finanskollegiet udbetalingen.